

Caissa *Nieuws*

- *Eerlijkheid wordt bestraft*
- *Een extreem geval van regelfobie*
- *Bluffen met je koning*
- *De wapperende handen van Ivanchuk*
- *Een strategische prestatie van formaat*
- *Schaakverslaafd of godsdienstwaanzinnig*

Colofon

CN 438 Inhoudsopgave

**CaissaNieuws is het club-orgaan
van schaakvereniging Caissa,
opgericht 1 mei 1951**

Redactie
Wim Suyderhoud

Vormgeving

Angelo Spiler

Illustraties Jaap van Velzen

Kopij
caissanieuws@gmail.com

Clublokaal
Multifunctioneel centrum
Coenen-Lydia, Roelof
Hartplein 2, Amsterdam

Contact
caissa.amsterdam@gmail.com

Website
www.caissa-amsterdam.nl

Van de makers 3

INTERNE

Het goede wordt bestraft 4

Olaf Efraïm

TOERNOOIEN

La Pobra de Lillet 6

Dennis Breuker

Een aardige partij uit het BDO-toernooi 12

Enrico Vroombout

CAISSANEN

Wie is die schaker?
Angelo Spiler:
‘Altijd e4!’
Tony Lith

17

Het team intiem
C7 **20**
Wim Suyderhoud

Partij van het kwartaal
Op posterformaat **25**
Ivo Timmermans

TERZIJDE

JAAP 3
Jaap van Velzen

Hoofd- en bijzaken
De kerk en de schaker 15
Paul van der Sterren

Column
Schaakverslaafd of
godsdienstwaaninnig 29

Jeroen Hoogenboom
Een foto van een
mooie dag

De Marschall
Chess Club **32**
Wim Suyderhoud

Tussen de regels

De nadagen van de G4-regel

34

Tony Lith

STUDIE

Combinaties 5

Angelo Spiler

Studies **14**
Aldo van de Woestijne

Oplossingen

La Pobla de Lillet 24

Nogmaals het drijvende vierkant 31

Dennis Breuker

**Oplossingen combinaties
en studies 36**

Welkom Caissanen! Met trots presenteren wij deze voorjaarseditie van Caissa-Nieuws. Waarin voorspeld wordt dat regel G4 aan het eind van dit seizoen uit het reglement verdwijnt. Goed nieuws dus. En aangezien er niets nieuws onder de zon is ('the sun, having no alternative, shone on the nothing new'), presenteren wij onder het motto *een nieuwe lente, een nieuw geluid* een nieuwe rubriek: de column. Jeroen Hoogenboom zal rechtstreeks tot u spreken. Of gaat hij preken? Het zou zo maar kunnen. Een van de aardige kanten van genoemd schrijver en Caissaan van verdienste is dat hij álles is, behalve voorspelbaar. Ook nieuw is het logo op de omslag. Het werd ontworpen door onze vormgever en is al een tijdje in gebruik op de website. Paul van der Sterren neemt ons mee naar vroeger tijden, toen de kerk

nog gepasseerd moest worden op weg naar het schaakbord. Als u verwacht in dit blad veel te lezen over TataSteelChess, komt u bedrogen uit. Het belangrijkste Tata-verhaal dat we vertellen staat op de omslag. Het is het verhaal van de broers Karol, Francis en Edwin Lesman, die al een aantal jaren achtereen dure tijd kopen om twee weken in januari gezamenlijk van de radar te kunnen gaan. Echte liefhebbers zijn zij. We hebben ook een klein stukje over Ivanchuks Tata-optreden – in hem zit altijd een goed verhaal – maar daarmee is de Tata-kous af. Andere, onbekendere toernooien krijgen meer kolommen, simpelweg omdat zij enthousiast beleefd werden door clubgenoten. Want clubgenoten zijn de belangrijkste personen op aarde als je het bekijkt vanuit het perspectief van Caissa-Nieuws. ■

JAAP

Een krachtige paardzet!

Het goede wordt bestraft

Olaf Efraïm

Eigenlijk vermoedde ik het al maar nu weet ik het zeker: het goede wordt bestraft. Een oprechte politicus worden niet gekozen, een welzijnswerker in Irak wordt onthoofd, een eerlijke advocaat raakt vanzelf aan de bedelstaf, een dappere soldaat sneuvelt het eerst en een brave koorknaap is door toedoen van de priester na het koor geen knaap meer.

In november vorig jaar speelde ik een partij in de interne tegen Aleks Var-nica. Gezellig, een London-opening en ik stond goed. Aleks speelt met wit en offert een stuk tegen twee pionnen maar dat is niet correct en ik consolideer rustig. Aleks pakt een derde pion maar ik win er onmiddellijk eentje terug en daarna hebben al mijn stukken een betere positie en zit er een onontkoombare mataanval in het vat. Aleks denkt lang na, ik kijk tevreden naar mijn stelling. Vrijwel beslissende aanval, en zo niet, wit heeft maar één pion voor zijn stuk.

Huh?? Ik ben toch bedrijfs-econoom en kan toch heel goed rekenen? Twee pionnen voor het stukoffer, één erbij genomen maakt drie, een weer teruggewonnen... Dan moet hij toch TWEE pionnen voor zijn stuk hebben en niet maar EENTJE??

Ik tel de pionnen: zes voor Aleks, vijf voor mij. Maar dat

kan niet! Vertwijfeld kijk ik op mijn notatieformulier: ben ik tegenwoordig zo goed gaan schaken dat ik zelfs mijzelf misleid met een stiekeme pionnenroof? Nee; de genoteerde zetten wijzen daar niet op.

■ Veld i3

Dan valt mijn oog op een kleine witte pion op de rand van het bord, op veld i3 zagezegd. Had die eigenlijk niet op h3 moeten staan? Maar dan had twee zetten geleden mijn 25...Te4-g4 niet gekund wegens 26.h3xg4.

Nu ken ik wel schakers die in zo'n geval 'J'ADOUBE!' zouden brullen om daarna triomfantelijk 26.h3xg4 te spelen maar zo'n mispunt is de sympathieke Aleks helemaal niet. Hij denkt en denkt en geeft nog een kwaliteit. Wit staat nu een toren tegen 1 (of 2) pionnen achter en kan opgeven.

Wat zal ik doen? Gewoon doorspelen en het punt incas-seren? Het is al half twaalf en

ik heb slaap. Maar dan is er altijd de kans dat Aleks de partij thuis gaat naspelen en de vergissing merkt. Ik kan natuurlijk per ongeluk mijn koffie over zijn losse notatie-formulier gooien of het blad met een niesbui besproeien. Ongetwijfeld zal hij dan na afloop het besmeurde papier met een van walging vertrokken gezicht in de prullen-mand gooien en zo zal de onnozele het bewijsmateriaal eigenhandig vernietigd hebben. Mijn eigen notatieboekje kan ik altijd gewoon verliezen – in de vuilnisbak natuurlijk.

Enfin, ik heb al eerder over ethiek in het schaken geschreven. Zoiets doet men niet. Dus ik pak de kwaliteit niet maar zeg zachtjes om de anderen niet te storen: 'Volgens mij is er iets mis gegaan. Zullen we even kijken?' We reconstrueren.

En ja, om onverklaarbare redenen is pion h3 zonder schaak-technische reden op de rand van het bord, veld i3 beland.

■ Beschaamd en bedremmeld

Wat te doen? We besluiten Tony Lith te raadplegen. Onze wedstrijdleader, die de wijsheid van Salomo, de diplomatie van Kissinger en de geweldloosheid van Gandhi in zich verenigt, zit gezellig te vluggeren.

Als betrapte schooljongens geven wij enigszins beschaamd en bedremmeld toe dat wij hebben doorgespeeld met een stuk te weinig op het bord. Hoe moet dat nu, vooral wat betreft de bedenktijd?

‘Oei oei’, kreunt Tony en grijpt eerst naar zijn rode wijn en dan naar zijn hoofd. Tot mijn genoegen, want in tijden

van crisis dient men eerst een beroep op de drank en dan pas op de hersenen te doen. Lieden die dat omkeren heb ik nooit vertrouwd. Winston Churchill had Engeland nooit naar de overwinning geleid zonder zich aan hectoliters whisky te vergrijpen. Adolf Hitler was geheelonthouder. Ik bedoel maar.

Wim Suyderhoud staat erbij; zijn oogjes glimmen: ‘Daar zit een stukje aan te komen!’ Inderdaad dus.

Aleks en ik komen tot een compromis wat betreft de speeltijd en we spelen de juiste stand verder.

Alles van waarde is weerloos.

Mijn loper had grote waarde omdat hij het matnet dichtknoopt maar blijkt weerloos als ik het stuk gewoon laat instaan. Verbouwereerd geef ik deze *comedy of errors* op. Twee pionnen achter, dat heeft geen zin, als het er nu maar één, dus zonder h3 zou zijn geweest, maar nou ja, u begrijpt me wel.

Goedheid wordt bestraft.

Eigenlijk ben ik in mijn hoofd altijd het jongetje gebleven dat wil geloven dat als hij maar heel erg lief is, dat hij dan extra veel cadeautjes van Sinterklaas krijgt.

Ik heb in december mijn schoen niet gezet... ■

COMBINATIES

De oplossingen van deze schaakcombinaties staan op pagina 36

1. Wit aan zet wint

2. Wit aan zet wint

3. Wit aan zet wint

4. Wit aan zet wint

5. Wit aan zet wint

6. Wit aan zet wint

La Pobla de Lillet

Dennis Breuker

's Ochtends wandelen in de bergen met adembenemend uitzicht. 's Middags copieus lunchen met drie-gangenmaaltijd en wijn. Daarna een potje schaken met lekker langzaam speltempo. Vervolgens een avondmaaltijd op een terras. Tot slot nog wat voorbereiding voor de dag erna. Herhaal dit negen keer. Dat is kort samengevat het schaaktoernooi dat ik afgelopen zomervakantie speelde in La Pobla de Lillet.

Hoe ik het voor elkaar kreeg weet ik nog steeds niet, maar na overleg met mijn gezin hadden we afgesproken dat onze vakantiebestemming Spanje was, en dat ik tijdens die vakantie aan een negenrondig schaaktoernooi zou meedoen. Geïnspireerd door verhalen van de altijd enthousiaste Herre Trujillo en Nils de Rijk besloot ik mijn geluk in Spaans Catalonië

te beproeven. Verschillende toernooien hebben zich aangesloten bij het Catalaanse schaakcircuit. Van mei tot en met september heb je de keuze uit 24 toernooien. Na getwijfeld te hebben tussen 'XL ciutat de Badalona' (Barcelona) en 'XXIV obert intern. la Pobla de Lillet' besloot ik voor de laatste te kiezen. Een keuze waarvan ik zeker geen spijt heb.

■ De doorslag

'La Pobla de Lillet is een gemeente in de Spaanse provincie Barcelona in de regio Catalonië met een oppervlakte van 52 km² en telt 1249 inwoners (1-2012)', aldus Wikipedia. En dat is ook het enige dat er staat! Gelukkig gaf de Engelstalige Wikipedia meer informatie: 'The town is home to the Artigas Gardens, a park designed by Antoni Gaudí in the 1900s. Other sights include the 15th-century bridge, the Sanctuary of Falgars and remains of the late 13th-century fortress.' Maar wat uiteindelijk de doorslag gaf was de prachtige foto van de Catalaanse heuvels die op deze pagina te vinden was. Ook het schaaktoernooi zag er interessanter uit: twee groepen met in totaal honderd spelers, genoeg mensen van mijn sterkte of hoger, en een speltempo van 90 minuten

voor 40 zetten, gevolgd door 30 minuten voor de rest van de partij, waarbij je vanaf de eerste zet bij iedere zet 30 seconden extra krijgt. Voor iemand (zoals ik) die soms moeite heeft met de klok is die halve minuut increment een gouden uitkomst. Dus niets stond mijn deelname meer in de weg. Op de website van het toernooi werden nog wat accommodaties aanbevolen. Uiteindelijk viel mijn keuze op 'Pensio Ca la Carme'. Helaas geen e-mail, en ook nauwelijks een website. Maar wel een telefoonnummer. Mijn vrouw Maïta spreekt gelukkig vloeiend Spaans, dus ik liet haar bellen om een reservering te maken. Dat gesprek verliep soepeltjes, en toen ze weer ophing (raar eigenlijk, dat archaïsche taalgebruik) was alles geregeld. Zo had Carmen ons verzekerd. Maar ze had geen enkele

informatie van ons gevraagd. Geen naam, adresgegevens of wat dan ook. Vooruitbetaling ook niet nodig. Dat baarde mij (control freak) toch enige zorgen. Maar Maïta verzekerde me dat de Spaanse manier van doen was en dat het wel goed kwam. Had ik al gezegd dat mijn kamer 25 euro per nacht kostte? Inclusief inpan-dige badkamer! Toen we een maand verder waren en de vakantie dichterbij kwam liet ik Maïta nog een keer bellen om te controleren, maar Carmen wist het nog precies en we hoefden ons geen zorgen te maken. Heerlijk! Omdat mijn gezinsleden weten hoe ik ben tijdens een schaaktoernooi hadden zij een camping geboekt op een half uur rijden van La Pobla de Lillet. Aan de ene kant natuurlijk niet zo gezellig, maar aan de andere kant kon ik me wel helemaal in het schaken onderdompelen. En zo geschiedde.

■ Mannetjes

Een dag voor het toernooi kwam ik aan in het dorp. Het was meteen te zien dat het dorp in het teken stond van het schaken. Overal hingen posters, er was een groot schaakbord dat door veel kinderen werd gebruikt en er liepen veel mannetjes rond van wie je op een grote afstand al kon zien dat het schakers waren ☺.

Mijn pension had acht kamers. Zes daarvan waren bezet door andere deelnemers aan het toernooi. Mijn kamer was klein, maar groot genoeg. Inclusief badkamer en zelfs een balkon. Dat ik een stoel opzij moest schuiven om de balkondeur te openen nam ik voor lief. Het pension bleek op twee minuten lopen van de speelzaal te zijn. Dat kwam goed uit, want het kwam nogal eens voor dat ik verdiept in mijn voorbereiding ontdekte

dat het bijna tijd was. Maar te laat kwam ik nooit.

Ik was de enige Nederlander die meedeed aan het toernooi. Omdat het een klein dorp betrof was ik meteen de 'talk of the town'. El Holandes of zo iets. Na een paar dagen knikten veel mensen me vriendelijk toe en vroegen hoe het me vergaan was. Dat was vaak praten met handen en voeten, want ik spreek een klein beetje Spaans, maar de meesten spraken Catalaans, en dat is echt een brug te ver.

De man die dit alles al jaren mogelijk maakt heeft als bijnaam 'Chuli'. Het is een wat klein mannetje met bijzonder uiterlijk. Als je hem voor het

Chuli

eerst ziet zou je hem eerder voor een soort dorpsgek verslijten dan voor de belangrijkste man van het dorp. Overal waar iets te doen was, was hij te vinden.

De speelzaal was prima. Genoege ruimte om ruim te zitten, je notatieboekje neer te leggen en een fles drinken neer te zetten. Leuk detail: bij ieder bord stond naambordje met elo's, er stond een vlaggetje van de nationaliteit van de speler (waarbij de Catalaanse nationaliteit goed was vertegenwoordigd) en iedere ronde lagen er snoepjes op het bord.

■ Pion Alberto Diaz

Naast het toernooi werd er ook van alles georganiseerd. Het hoogtepunt is toch wel het levend schaakspel. Het hele dorp loopt hiervoor uit. De partij begint 22.00 uur, aangekondigd door de kerkklok. De stukken zijn lokale

dorpsbewoners, van jong tot oud. Ze zijn prachtig uitgedost. Voordat de partij begint, is er een heel ritueel. De stukken lopen in optocht door het dorp, begeleid door trommelars. Voorop loopt natuurlijk Chuli. Daarna gaan ze stuk voor stuk naar hun veld, allemaal precies volgens ingestudeerde dansjes. Er zijn twee belangrijke dorpsbewoners die de zetten voorlezen. Een voor wit en een voor zwart. Ook dit gebeurt op speciale wijze. Niet pion a2-a3, maar pion Alberto Diaz gaat naar a3. Dat maakt het allemaal veel persoonlijker. Ik had medelijden met pion f7. Het duurde heel lang voordat deze mocht zetten, al leek het meisje daar weinig last van te hebben. Iedere keer wanneer een stuk een ander stuk slaat, wordt deze door een derde persoon van het bord begeleid, onder begeleiding van muziek. Het

slaan van een dame is iets heel speciaals: de lichten worden gedooft en er klinkt zeer dramatische muziek. Je zou bijna medelijden krijgen met de geslagen dame.

Een andere happening was de simultaan. Het opbouwen en afbreken van de simultaan werd gedaan door – je raad het al – Chuli! De simultaan werd halverwege het toernooi gehouden, nadat de ronde was afgelopen. Dat was dus 's avonds laat, want de ronde begon iedere dag aan het eind van de middag. De simultaan werd gegeven door IGM Karen Movsziszian, iemand die ook gewoon aan het toernooi meedeed. Je moet er

maar zin in hebben. Gek-scherend appte ik mijn vrienden dat ik erbij zou gaan kijken en alle partijen zou noteren ter voorbereiding voor later in het toernooi. Niet wetende dat ik de laatste ronde op bord 1 tegen deze meneer zou spelen...

■ Wandelen in de omgeving

Mijn dagen verliepen steevast hetzelfde. 's Ochtends eerst ontbijten in het pension. Vervolgens heerlijk wandelen in de omgeving. Na tien minuten wandelen gutste het zweet al van je lichaam, want het was meteen klimmen gebazen. Maar het uitzicht maakte dit alles meer dan goed.

Na de wandeling (en een douche) was het tijd voor een 'menu del dia'. Dit was een heerlijke driegangenmaaltijd, met een belachelijk lage prijs (tussen de 8 en 14 euro). Na een paar dagen het ik door dat het beste restaurant in de straat van mijn pension zat. Het restaurant met de naam El Verger werd gerund door vader en zoon. Ze werkten eerst in een textielfabriek, maar toen het lastig werd om aan werk te komen besloten ze dit restaurant te beginnen. Een voordeel van dit restaurant was ook dat de zoon (Florenci) Engels sprak. Hij liet me van alles van de Catalaanse keuken proeven. Het één was nog lekkerder

dan het ander. En tijdens deze maaltijd bereidde ik natuurlijk mijn partij van die middag voor.

Misschien is het tijd om wat schaakfragmenten te tonen. De antwoorden staan elders in het clubblad op pagina 24.

De beloning

Het toernooi verliep prima voor me. Na acht ronden had ik vier keer gewonnen, drie keer remise, en één keer verloren (van een FM). De beloning was dat ik op bord 1 met zwart tegen de koploper, IGM Karen Movsziszian mocht

spelen. De opening verliep uitstekend, tot ik een steekje liet vallen. We komen erin na 34.Pb6-d5.

Wit dreigt zowel Pc7 als Pc3. Ik besloot van de nood een deugd te maken en wikkelde af naar een stelling met een kwal minder, maar met kansen op een vesting.

Schaakfragmenten uit het toernooi in La Pobla de Lillet.

In de diagrammen 1 tot en met 4 is zwart aan zet. In diagram 5 en 6 is wit aan zet.

Diagram 1: na 21. Tb1-e1

Diagram 2: na 34. Ta1-a3

Diagram 3: na 43. Tf7-f8

Diagram 4: na 29. a3xb4

Diagram 5: na 14...Dd8-d7

Diagram 6: na 32...Le2-h5

34...Tc8!?

Houdini vindt 34..Lxf1 beter, bijvoorbeeld: 35.Pc7 Dd7 36.Pxe8 Lh3 37.Pc7 Dg4 38.Te1. Zwart heeft compensatie over de witte velden. Maar het lijkt me sterk dat dit te houden is. Na de partijzet ging het als volgt verder:

35.Pc7 Txc7 36.Txc7 Lxf1 37.Txf1 Dxb4 38.Dxb4

Lxb4 39.Txb7 Lxa5 40.Ta1 En de stelling in het volgende diagram is ontstaan.

Hierop was mijn hoop gevestigd. Alle damevleugelpionnen zijn weg. Zwart heeft maar een zwakte: g7. Maar die kan met de loper worden gedekt. De vraag is: kan zwart dit remise houden met een soort van vesting? Na de partij ben ik er nog steeds niet uit. Misschien iets met h5 en loper omspelen naar h6, maar het lijkt allemaal toch niet te lukken. Wit zet de torens op de zevende rij, speelt f3 en g4, slaat met de koning terug op g4 en loopt naar g6. Dan komt zwart in tempodwang. Zoiets lijkt altijd te werken. De partij ging als volgt verder:

40...Lc3 41.Txa6 h5

Vanaf hier ging wit vaak lang nadenken. Iets dat hij tijdens de partij nog niet veel had gedaan... Dit sterkte me in

mijn vermoeden dat ik een soort van vesting had. Inmiddels stonden er ook drommen toeschouwers om het bord. Een leuk eind van een toernooi!

42.Tc6 Ld4 43.Tcc8 Tg8 44.Tf7 Lc3 45.Tbd7 Lb2 46.Tc7 Ld4 47.Kg2 Lb6 48.Tcd7 Lc5 49.g4

Hier had ik door dat het hopeloos was. Helaas.

49...hxcg4 50.h5

Ik dacht in de vooruitberekening dat h6 niet ging wegens gxh6 schaak, maar mijn pion op g4 staat nu in de weg natuurlijk!

50...La3 51.h6 Lc1 52.Txg7 Txg7 53.hxcg7+

Hier had ik het eind al gezien. A tempo deden we nog

53...Kh7 54.Kg3 Lh6 55.Kxg4 Lxg7 56.Kf5 Kh6 57.Tf7

en toen gaf ik op. Hij ondertekende de notatieformulieren, zette de stukken terug, en liep weg. Zonder ook maar een woord te zeggen of me aan te kijken... Deze uitslag maakte Movsziszian toernooiwinnaar.

■ 66 flesjes bier

De prijsuitreiking is ook het vermelden waard. Ten eerste

stonden er overal schaaltes met nootjes en tapas. Iets voor Eijgenbrood? Ten tweede waren er veel prijzen: ratingprijzen, jeugdprijzen (meerdere categorieën), beste vrouw, etc. etc. De prijzen werden uitgereikt door – hoe kan het ook anders – Chuli!

Tot mijn verbazing had ik ondanks mijn verlies in de laatste ronde toch nog een (met twee anderen) gedeelde ratingprijs. Bij dit toernooi doen ze niet lullig: de prijs van 80 euro werd gewoon drie keer uitgereikt! Een aangename verrassing. Dat zijn toch ruim 66 flesjes bier (ja, het bier op het terras kostte hier maar 1 euro 20).

Ik kan nog veel meer vertellen. Over die keer dat ik aan het wandelen was, andere schakers tegenkwam die een kortere route wisten, verdwaalde, en totaal kapot net op tijd was voor het begin van de ronde. Of over mijn bezoek aan de prachtige, surrealistische tuinen van Gaudí. Of het 13^e eeuwse klooster waar je gewoon onbegeleid naar binnen mocht als je de sleutel bij de VVV had opgehaald. Maar het houdt een keer op. Dit verslag is al veel te lang geworden.

De management summary is: doe mee aan dit toernooi, je zult er geen spijt van krijgen! ■

De link naar het Catalaanse schaakcircuit is deze:
<http://www.escacs.cat/images/pdfs/circuit/circuit2014.pdf>

En dit is de link die leidt naar de toernooiwebsite:
<http://www.ajedreznd.com/2014/pobla.html>

Een aardige partij uit het BDO-toernooi

Enrico Vroombout

Partijen tegen oud-clubkampioen Aran Köhler zijn altijd leuk. Dat komt vooral door Aran. Zo snel mogelijk creëert hij in zijn partijen fantasierijke stellingen waar beide spelers gewoon lekker moeten gaan schaken. En dat moet ook nog goed gebeuren, want Aran is natuurlijk een zeer sterke speler. Hij is diverse malen kampioen van Amsterdam geweest. Zelf heb ik nog nooit van Aran gewonnen. In deze partij kwam ik het dichtst bij een overwinning in de buurt. De partij is gespeeld in het BDO-toernooi, dat in oktober jl. in Haarlem werd gehouden.

Enrico Vroombout (2156)
– **Aran Köhler (2266)**
Haarlem, 14 oktober 2014

1.e4 g6 2.d4 Lg7 3.Pc3 d6
4.Le3 a6 5.h4 b5 6.h5 b4
7.Pd5 e6 8.Pxb4 c5 9.dxc5

Lxb2 10.Tb1

Zie diagram 1. De stelling is meteen al heel ingewikkeld. Een alternatief is 10.cxd6 Lxa1 11.Dxa1 Dxd6 12.Dxh8 Dxb4+ 13.c3. Een andere

diagram 1

bizarre variant waar we na afloop naar keken was 10.Ld4 Lxa1 11.Dxa1 e5 12.Lxe5 dxe5 13.Dxe5+ De7 14.Dxh8 Dxe4+ 15.Kd1 Kf8 met een chaotische, maar toch ook wel zeer goede stelling voor wit. Maar met de tekstzet ontwikkelt wit een toren. En dat is toch ook heel goed.

**10...Lc3+ 11.Ld2 Lxd2+
 12.Dxd2 dxc5 13.Dxd8+
 Kxd8 14.Pd3 Pd7 15.hxg6
 fxg6 16.Pf3 Ke7 17.Pf4 Pf8
 18.e5 h6**

Wit heeft een fantastische positie.

19.Tb6

Na de partij gaf Aran de zet 19.Pg5 aan als een nagenoeg winnende zet. Zwart kan bijna geen stuk meer bewegen.

19...Kf7 20.Lc4 Ta7 21.Tc6

Wit heeft een overdaad aan goede zetten. Ook 21.Pd2, waar ik aan dacht, is erg sterk.

21...Pe7 22.Txc5 g5 23.Pd3 Pd7

Dit is een geweldig leuke stelling. Een opgave: wit speelt en wint.

24.Lxe6+

En hier mist wit een directe winst. Deze was te behalen door 24.Pxg5+ hxg5 25.Txh8 Pxc5 26.Pxc5 Tc7. Tot zover had ik doorgerekend. En ik dacht dat wit hier een stuk zou gaan verliezen. Natuurlijk had ik nog even verder gekeken naar Lxe6, maar dat ten onrechte verworpen. Want hoe gaat het verder na 27.Lxe6+

Kg7? (De eerste pointe: na 27...Lxe6 speelt wit de fantastische zet 28.Tf8+ *Zie analyse-diagram*. Dat had ik in mijn

Analyse-diagram

voorberekening niet meer gezien. Na Kxf8 29.Pxe6+ Kf7 30.Pxc7 staat wit op winst.) 28.Te8 Txc5 29.Txe7+ en wit staat gewonnen.

**24...Kxe6 25.Pd4+ Kf7
 26.e6+ Kf6 27.exd7 Txd7**

Wit heeft een pion gewonnen, maar de zwarte stukken zijn nu wat gaan doen.

**28.c3 Lb7 29.Pe5 Td6
 30.Pg4+ Kf7**

Weer een opgave: wat is de sterkste zet voor wit?

31.O-O

Sterker is 31.Txg5 hxg5 32.Txh8 Lxg2 33.Th7+ Kf8

34.Txe7 Kxe7 35.Pf5+ Kd7 36.Pxd6 Kxd6 met een zeer gunstig eindspel (alhoewel er weinig pionnen op het bord staan). Ik had echter een vage angst voor de zet 31...Tb6. Maar dat was ten onrechte. In de gegeven variant kan wit het trouwens nog sterker spelen. Want na 31.Txg5 hxg5 32.Txh8 Lxg2 heeft wit het winnende 33.f3 tot zijn beschikking. Vanzelfsprekend heb ik dat tijdens de partij nooit bedacht.

**31...Tc8 32.Txc8 Lxc8
 33.Pe5+ Kf6 34.Pc4 Td8
 35.Pe3 h5 36.Tb1 Pd5
 37.Pxd5+**

De beste zet is 37.c4, waarna Pxe3 38.fxe3 een uitstekende stelling voor wit oplevert. Ik had dit gezien, maar vond het een beetje eng. Waarom de dekking van Pd4 opgeven?

**37...Txd5 38.Tb6+ Ke7
 39.f3
 39.Th6 h4 40.f4.**

39...Tc5 40.Pe2

Van het witte voordeel was niet veel meer over. Maar na de tekstzet is het helemaal verdwenen. Beter was 40.Th6 **40...Ta5 41.Pc1 Le6 42.Tb2 Tc5 43.Pe2 Ta5 44.Pc1 Ta3 45.Pb3 a5 46.Pd4 Txa2**

De stelling is geenszins duidelijk. Maar wellicht staat zwart hier beter, omdat het paard heel moeilijk bij de randpion kan komen. 46...Lxa2 47.Tb5 a4 48.Txg5 Txc3 49.Txh5

47.Tb5 Ta1+ 48.Kh2 Ld7 49.Txg5 Le8

De beste kans was 49...a4 50.Txh5 Tc1

50.Pb3 Ta3 51.Pxa5 Txc3 52.Te5+ Kf8 53.Kg3 Tc2 54.Tg5 Lf7 55.Pb7 Td2 56.Pc5 Td6 57.Pe4 Td1 58.Pf2 Tf1 59.Ph3 Ke7 60.Pf4 Th1

Dit moet een gewonnen stelling zijn. Wit moet er natuurlijk voor zorgen dat de h-pion niet geruild wordt tegen de g-pion. Verder is torenruil prima voor wit. En ook ruil

van de lichte stukken levert een zeer gunstig eindspel op (waarschijnlijk gewonnen). Maar in de partijvoortzetting kwam wit geen metertje verder.

61.Ph3 Kf6 62.Ta5 Le8 63.Kf4 Th2 64.Ta6+ Kg7 65.Kg3 Th1 66.Tb6 Lf7 67.Pg5 Lc4 68.Tb4 Tc1 69.Ph3 Lf7 70.Tb6 Le8 71.Pf4 Th1 72.Pe6+ Kf7 73.Pd4 h4+ 74.Kf2 h3 75.gxh3

75.g4 h2 76.Kg3 Td1 77.Kxh2 Txd4

75...Txh3 76.Ke3 Ld7 77.Ke4 Th1 1/2-1/2

SCHAAKSTUDIES

De oplossingen van deze schaakstudies staan op pagina 36

1. Wit aan zet maakt remise

2. Wit aan zet maakt remise

3. Wit aan zet wint

4. Wit aan zet wint

De kerk en de schaker

Paul van der Sterren

Oude tijdschriften doorbladeren is een merkwaardige bezigheid. Je voelt je al gauw ondergedompeld in gebeurtenissen die toen belangrijk en spannend waren, maar waarvan je nu precies weet hoe ze zijn afgelopen en zelfs hoe het daarna verder is gegaan met de wereld. Het is goed voor de nostalgie, maar de kans op het opkomen van een volkomen misplaatst superioriteitsgevoel is groot.

Gaat het over schaken dan vertaalt zich dit superioriteitsgevoel vooral in een zich verkneukelen in de enorme ‘achterstand’ aan theoriekennis die de schaker van nu constateert in de schaker van toen. Zo lees ik hier een artikel van meer dan zeventig jaar geleden over de Siciliaanse Draak, dat in volle ernst de varianten met Lf1-e2 en 0-0 behandelt, theorie waarvan de meeste schakers van tegenwoordig niet eens meer weten dat die bestaat, laat staan dat een ambitieuze witspeler er heil in zou zien of dat een zwartspeler op het idee zou kunnen komen hier bang voor te moeten zijn.

Het artikel staat in het *Tijdschrift van den Koninklijken Nederlandschen Schaakbond* van maart 1941. Dit jaartal verradt natuurlijk onmiddellijk dat de meeste mensen toen ernstiger zorgen hadden dan eventuele zwakke plekken in hun 1.e4-repertoire, maar daar lees je hier niets over. De censuur werkte goed en dat Nederland niet vrij was in 1941 merk je alleen tussen de regels door. Zo zou later dat jaar de Duitse bezetter het ‘Koninklijken’ verbieden en de onderdrukte Nederlandse scha-

kers met de uiterst onwelkome afkorting NSB opzadelen, maar in het tijdschrift zelf wordt geen woord vuilgemaakt aan deze ingreep van buitenaf.

In dit nummer wijdt voormalig Nederlands kampioen Salo Landau zijn maandelijks openingstheorierubriek aan het pionoffer 1.e4 c5 2.Pf3 Pc6 3.d4 cxd4 4.Pxd4 Pf6 5.Pc3 d6 6.Le2 g6 7.Le3 Lg7 8.0-0 0-0 (alleen al over de zetvolgorde waarin de Draak toen gehuld ging kunnen ‘wij’, superieuren anno 2015, enkel nog meewarig glimlachen) 9.f4 Db6 10.e5. Dit was kort tevoren gespeeld in de vierde partij van de match Euwe-Kramer (een mega-evenement in die oorlogsjaren) en had veel onrust onder fans van de Draak veroorzaakt. Het is een beschouwing op hoog niveau, waarin Landau de emotionele opwinding over dit offer – waarmee de jonge Kramer zijn geweldige tegenstander een sensationele nederlaag had toegebracht – tot hanteerbare schaaktechnische proporties terugbrengt en waarvan je onmiddellijk aanvoelt dat dit *indertijd* net zo’n belangrijke bijdrage aan de openingstheorie geweest is als menig veel later artikel over de varianten met lange rokade, die we *nu* als relevant, messcherp en ‘het laatste woord’ zien.

■ Aankondiging

Maar hoe interessant (en ook, in het licht van wat we nu weten, wrang en indringend dit artikel ook zijn mag, want Landau werd enkele maanden later geruisloos uit de lijst van medewerkers aan het bondsblad verwijderd, in 1942 door de Duitsers opgepakt en in 1944 vermoord), wat mij in dit nummer van Het Tijdschrift het meest treft is een kort bericht dat niets met oorlog of openingstheorie te maken

heeft. Het is een aankondiging van een wedstrijd voor clubteams in Utrecht. Hierin wordt op volstrekt neutrale, bijna terloopse manier meegedeeld dat de speeltijden zo gekozen zijn dat er ook voor de deelnemers uit Noord-Brabant en Limburg 'voldoende tijd is, om hun eventuele kerkelijke verplichtingen na te komen'.

Natuurlijk! Vroeger moest je op zondag naar de kerk, hoe heb ik het ooit kunnen vergeten? De aankondiging gaat trouwens geheel voorbij aan de kerkelijke verplichtingen van *protestantse schakers*, waarvan er vele *helemaal* niet op zondag mochten (en mogen) spelen. Maar dat is natuurlijk weer een ander verhaal en waarschijnlijk vond de (Noord-Nederlandse) hoofdredacteur dit trouwens zo vanzelfsprekend dat het geen vermelding nodig had. Maar dat voor clubs uit het katholieke zuiden de zaken goed geregeld waren mocht wel even expliciet in de aankondiging staan. Hoe sympathiek toch van de organisatie, zal de gedachte geweest zijn.

■ Avondmis

Ja, hier treft me de enormiteit van de afstand tussen nu en 1941 pas echt. Welbeschouwd is er op het schaakbord niet eens zóveel veranderd en de oorlogen en onderdrukking hebben zich alleen wat over de aardbol verplaatst, maar wat er in de maatschappij allemaal is veranderd....

Het verplichte kerkbezoek op zondag, ergens in de jaren zestig en zeventig weggevaagd door de stormen die toen zovél wegvaagden van wat oud en versleten was (en nog veel meer), was inderdaad een absolute realiteit voor de katholiek, of laten we zeggen voor de inwoners

van die volstrekt katholieke provincies die Noord-Brabant en Limburg toen inderdaad waren. Mijn vader vertelt nog steeds met een zekere grimmigheid hoe hij begin jaren zestig met zijn collega's naar de Auto-RAI in Amsterdam placht te gaan (op zondag natuurlijk, de enige vrije dag), maar dat ze dan wel ergens onderweg in Noord-Limburg, voordat ze het goddeloze 'boven-de-rivieren' bereikten, halt hielden in een dorp waar net een mis begon, die ze dan staande achterin de kerk 'uitzaten' (zijn eigen woorden), om na afloop weer zo snel mogelijk te kunnen vertrekken. Het idee om te spijbelen kwam niet bij ze op.

En zelf herinner ik me maar al te goed hoe ik bijna van diezelfde vader niet aan mijn allereerste toernooi mocht meedoen, het Jeugdkampioenschap van Venlo in januari 1970 toen ik dertien was, omdat ik dan niet naar de mis zou kunnen op zondagochtend. Pas toen ik beloofde dat ik op zaterdagavond, meteen na de laatste partij van de eerste dag, naar de avondmis zou gaan in een dichtbij de speelzaal gelegen parochiekerk, mocht ik me inschrijven. Ik vond dat niet leuk, maar had het er graag voor over. Het schaken had me al helemaal in zijn greep in die tijd en dit eerste toernooi was een fantastische belevenis. Ik heb er nog steeds levendige herinneringen aan, zelfs aan sommige van mijn partijen, hoewel ik die indertijd niet eens genoteerd heb. Ik moet er niet aan denken hoe het met me verder zou zijn gegaan als ik niet aan dit fenomenale toernooi had kunnen meedoen. Misschien was ik wel advocaat geworden!

Ergens was het natuurlijk goed bedoeld allemaal, want het ging hier tenslotte om mijn zielenheil, maar welke schaker zit daarmee als hij aan een belangrijk toernooi kan meedoen? En zo'n schaker was ik toen al.

Het was gelukkig de laatste keer dat de kerk mijn schakerspad dreigde te blokkeren. Niet veel later begon ook bij ons de nieuwe tijd en kampen álle ouders, pastoors en wat er verder nog aan hogere machten bestaat of niet bestaat, met een diepgaande identiteits- en gezagscrisis. Vele zielen gingen toen verloren – en niet alleen aan het schaakspel. Maar de wereld – kunnen we nu constateren – is rustig door blijven draaien. Of heb ik iets gemist? ■

Angelo Spiler: 'Altijd e4!'

Wie is die schaker?

Tony Lith

Sinds kort heeft Caïssa een nieuw logo. De vertrouwde paardjes hebben plaatsgemaakt voor een vorm die in eerste instantie doet denken aan Medusa, de sterfelijke gorgoon wier haren in slangen werden veranderd als straf voor de ontwijding van de tempel van Athena. Bij nader inzien zien we het silhouet van een vrouwengezicht waarvan de slangachtige haren uitlopen op schaakstukken. En we zien een kroontje, dat brengt ons vervolgens op de associatie met Caïssa, de muze van het schaken. De ontwerper van dit beeldmerk is Angelo Spiler, de man ook die de website van Caïssa heeft vormgegeven. Bovendien heeft hij de laatste jaren de vormgeving van ons onvolprezen clubblad verzorgd. Redenen te over om deze rubriek ditmaal aan deze schaker te wijden.

✶ Afkomst

Angelo's naam verwijst naar Italië zou je denken. Dat blijkt niet helemaal evident, de voorouders van Angelo kwamen uit Istrië, het mediterrane schiereiland dat na de Eerste Wereldoorlog met de ontbinding van het Habsburgse Rijk aan Italië toeviel en na de Tweede Wereldoorlog tot Joegoslavië (nu Kroatië) behoorde. Op zoek naar een beter bestaan kwamen in de jaren '20 van de vorige eeuw veel Kroaten en Slovenen uit dat gebied in Limburg terecht. Zo ook de grootouders van Angelo. De mijnbouw maakte van Heerlen in die tijd een welvarende stad. In het uitgaansleven van die stad ontmoetten zijn ouders elkaar. Daar werd hij geboren als derde generatie nieuwkomer.

Zoals we weten toont het wapen van Kroatië een schaakbord: de šahovnica, een woord waarin taalgevoeligen wellicht het woord shah kunnen herkennen. Het is een indicatie dat schaken een

volkssport is bij mensen met die achtergrond. Zo leerde Angelo dus spelenderwijs schaken van zijn vader in een familie met ooms die op een redelijk niveau schaakten. Aan de partijtjes met Spiler-senior kwam een eind toen Angelo iets deed wat door Donner de vadermoord werd genoemd: hij won. Zijn vader schaakte bij de Heerlensche Schaakvereniging, het was dus logisch dat Angelo daar ook zou gaan schaken. Zijn schaakniveau werd verhoogd door de bestudering van openingen aan de hand van ons aller aartsvader Max Euwe. Na zijn middelbare schooltijd veroorzaakte het studentenleven in Nijmegen een dipje in zijn schaakontwikkeling. Hij vond echter weinig bevrediging in de abstracties van zijn studie filosofie daar en daarom verhuisde hij naar Amsterdam met een concreter doel voor ogen. Het werd de Frederik Muller Academie. Daar volgde hij de opleiding tot redacteur bij een uitgeverij. In het verlengde daarvan belandde hij in een baan in de ontluikende DTP-wereld. Op basis van affiniteit en belangstelling bekwaamde hij zich later tot vormgever. Tegenwoordig geeft hij les in deze materie. Hij kwam bij

Caïssa terecht na de spontane deelname aan een versie van het Eijgenbroodtoernooi.

■ Angry young man

Van alle schakers spreekt vooral Fischer tot zijn verbeelding. Niet alleen vanwege zijn spel natuurlijk, maar ook door het idee dat Fischer alleen stond tegenover een legertje spannende Sovjetschakers dat tot de tanden was bewapend met uitgekiende terminale varianten. En vooral het feit dat Fischer na deze overwinning tegen zijn eigen vaderland streed, fascineert Angelo. Het idee van een angry young man

tegen de massa spreekt hem sowieso aan.

Ook Kasparov plaatst hij graag in een breder perspectief. Kasparov nam het in een onafzienbare reeks partijen niet alleen op tegen Karpov, maar ook tegen een totalitair establishment waarvan Karpov de exponent was. Ook bij Kasparov (en zelf enigszins bij Karpov) zien we in een latere fase die psychologisch interessante switch van schaakstrijd naar (politieke) strijd tegen het eigen systeem. Carlsen speelt uiteraard fantastisch, maar helaas ontbreekt bij hem dat romantische element van de eenzame strijder tegen de gevestigde orde.

Wie is die schaker?

Als deelnemer aan een simultaan is Angelo gevaarlijk. Zo versloeg hij Hans Ree, Paul van der Sterren en Jan Timman. Alleen tegen Sosonko ging het ooit mis. Vooral de winst tegen Timman gaf veel voldoening. 'Toen voelde ik me wel het mannetje.' Ook in de interne staat hij z'n mannetje. Zijn dubbel torenoffer tegen GM Karel van der Weide blijft memorabel. Tegen clubkampioen Eelke Wiersma heeft hij een positief saldo.

Maar het zit niet altijd mee. Het SPA-chess toernooi van 2011 in de A-groep gaf een geduchte knauw aan zijn zelfvertrouwen. Angelo houdt echter

nu ik ouder ben, zeer waarden, maar mijn openingskeuze zal altijd romantisch blijven'. In dat systeem verwerkt hij nauwgezet ook de mislukkingen zodat ook tegenslag nut kan hebben. Dat heeft resultaat want in 2014 was hij gedeeld winnaar van de B-groep in het SPA toernooi. Dit jaar gaat hij het weer proberen in de A-groep.

■ Betrokken bij de toekomst van Caïssa

Angelo was een aantal jaren captain van het vijfde. Moe van het zoeken naar invallers heeft hij dat uit handen gegeven, maar het ziet ernaar uit dat dit slechts tijdelijk is. Op het ogenblik moet Kees Sterrenburg koers houden in een precare situatie. Op de website van het Groningse *Staunton* werd het vijfde gekwalificeerd als 'laagvliegers'. Gelukkig werd op 7 maart jl. mede dankzij manmoedig doorschaken van Wim Nijenhuis gewonnen van dit *Staunton* dat vorig jaar nog ruimschoots won.

Angelo kwam goed te staan, maar liet zijn tegenstander ontsnappen met remise als gevolg. Dat overkomt hem wel vaker:

beter uit de opening komen, maar dan toch niet de weg naar de winst vinden. Met 4 matchpunten uit 6 rondes is het vijfde nog niet uit de gevarenzone want er wachten nog twee zware tegenstanders.

Als de gelegenheid zich voordoet, zal hij wel weer aanvoerder willen zijn. Hij is betrokken bij het wel en wee van onze club en is blij met de manier waarop het bestuur functioneert. Dat dit ook anders kan, weet hij uit de wereld van zijn andere passie: het tafeltennis – in zijn optiek vergelijkbaar met schaken. Daar heeft hij gezien hoe een niet-transparant bestuur en consumerende in plaats van participerende leden tot ergernis en achterdocht leiden. Hij zou graag zien dat alle leden betrokken zouden zijn bij de gang van zaken binnen de vereniging. Het moeten niet altijd dezelfde zijn die iets doen voor de club. Hij voelt wel wat voor een lidmaatschap met een meer verplichtend karakter. Op die manier zouden belangrijke zaken op een meer gestructureerde manier aangepakt kunnen worden. Aan Angelo zal het niet liggen. Zijn bijdrage aan Caïssa zal van blijvend belang zijn. ■

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆
*...mijn openings-
 keuze zal
 altijd roman-
 tisch blijven*
 ◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

een degelijk systeem bij van openingen die hij graag speelt. 'Altijd e4! Ik kan de diepte en kracht van het positionele spel,

Wim Suyderhoud

Toen ik ging schaken in verenigingsverband kon ik niet vermoeden dat ik de mensen nèt zo interessant zou gaan vinden als het spel. Het kostte wat tijd – er wordt immers niet veel gesproken tijdens het schaken – maar ik kwam er op een gegeven moment achter dat schakers zich ophouden in werkelijk alle lagen van de maatschappij. Onder mijn schaakvrienden bevinden zich vertalers, politici, artsen, publicisten, verpleegkundigen, pensionado's, politieagenten, werklozen, analysten, welzijnswerkers, (hoog)leraren, juristen, fotografen, musici en andere kunstenaars – schaken verbindt.

Het is altijd een mooi moment, net voor de jaarvergadering, als de plaatsingscommissie met 'witte rook' komt om bekend te maken wie in het komende seizoen je teamleden zullen zijn. Vervolgens rijst de vraag: zal een stel min of meer toevallig samengeraapte persoonlijkheden als een team kun-

nen functioneren? Daar had ik dit seizoen toevallig een antwoord op klaarliggen. Het bootje dat ik aan het begin van de zomer had aangeschaft, symboliseerde de perfecte combinatie van pragmatische samenhang en belofte van avontuur. Ik ging varen met mijn nieuwe teamgenoten!

Mailwisseling

Dat was gezellig. Lekker schaken nu. Na drie competitieronden was het met de teamgeest dik in orde, maar lieten de resultaten nog te wensen over: één verloren, één gelijk, één gewonnen. We gingen voor de vierde ronde op weg naar *De Raadsheer 2*. Zonder Dennis, die alleen op dinsdag kan spelen, maar met Nils terug in de gelederen, die zijn drukke bestaan als beginnend zelfstandige op de valreep besloot te larderen met een paar externe schaakpotjes. Matige resultaten rechtvaardigden mijn zelfverkozen rol als non-playing captain.

1. Stef Nagel (w)
2. RJ Schaper
3. Nils de Rijk
4. Herre Trujillo
5. Hans Uiterwijk
6. Peter Hoomans
7. Lodewijk van Pol
8. Peter van der Werf

Dennis:
Wat een team! En Stef zowaar al bijna op de 2000, beast!

Stef:
Zegt het kanon van 2040... Wim held! Zomaar aangewezen als teamleider en dan jezelf opofferen zodat de rest kan spelen. Dat zijn de echte caps!

Dennis:
Heren! Jullie zijn nu aan het zwoegen, zet hem op! Ben heel benieuwd naar de uitslag.

Peter H:
Hoi Dennis, de uitslag is teleurstellend: 4,5-3,5. Het ging uiteindelijk mis bij de witspelers. Stef had een vrije b-pion in een paardeindspel maar helaas geen tijd genoeg om deze te verzilveren (remise). Nils stond een stuk achter toen hij zich beriep op de G4-regel en moest opgeven. Hans' aanval tegen de Pirc kwam niet los en het was al snel remise. Lodewijk speelde een

hoogst vermakelijk koningsgambiet, kwam eerst minder te staan, maar had (leek het) plots een levensgevaarlijke aanval op de ongerokeerde koning. Hoe zijn tegenstander dat heeft weten te overleven is mij ontgaan, maar hij kwam eruit met een hele nare h-pion. Om die te stoppen moest Lodewijk een kwaliteit geven en daarmee de partij. Wel een partij voor een bespreking! Met zwart drie remises en een overwinning van RJ. Hij kwam al snel een kwaliteit voor tegen een Alapin-siciliaan en schoof in tijdnood een pionneindspel behendig binnen. Herre verdedigde met de Pirc en kwam nooit in gevaar (oppervlakkig beschouwd). Peter vd W's tegenstander opende 1.Pf3 f5 2.e4 fxe4 3.Pg5. Peter kwam goed te staan, raakte in tijdnood maar redde zich omdat juist toen zijn tegenstander een stuk blunderde. Ikzelf speelde een ondoordoorgrondelijk potje, het leek allemaal veel kansrijker dan

het was. Ik redde me uiteindelijk met een blufzet van mijn koning. Ik zal even een diagram maken, dan kan ik het jullie laten zien.
P.S. Volgens Wim kunnen we nog steeds kampioen worden!

RJ:
Ik heb mijn partij even in de computer gegooid en het bleek allemaal vrij goed te kloppen wat ik deed. Geen belangrijke tactische windingen gemist, zoals ik samen met Wim na de partij al vermoedde. De partij ging als volgt:
- Jop [Dekker, ook schaakvriend en voormalig Caissaan, red.] speelt de Alapin.
- Ik ben vergeten wat ik daar op heb klaarliggen en kom in een stelling waar ik weinig van begrijp.
- Jop mist een belangrijke tactische wending, ik win een kwaliteit en een pion.
- Jop heeft enige compensatie omdat alle stukken van wit naar mijn koningsvleugel kij-

ken zodat ik niet kan rokeren en één van mijn torens passief blijft.

- De rest van mijn stukken is echter zeer actief en frustreert de witte aanval.

- Mijn dame komt terug van a1 naar c7 waar ze de koningsvleugel helpt verdedigen en de c-lijn terroriseert.

- Wit moet stukken ruilen om de dreigingen te neutraliseren.

- Ik geef de kwaliteit terug door mijn toren tegen zijn laatste paard te ruilen en verzilver mijn pluspion in het pionneneindspel.

Peter H:

Heren, nog terugkomend op het onderwerp *bluffen met je koning* presenteer ik mijn eerste schaakdiagram.

Ik speel met zwart. Het fragment begint na mijn 30ste zet. Ik sta er slecht voor. Mijn hoop op het redden van een half punt was gevestigd op de liquidatie van de witte pionnen op de damevleugel. Zolang ik met Ph4 de vrije h-pion kon blokkeren en de koning of een licht stuk kon binden aan de verdediging van f3, was er hoop op het blokkeren van wits eventuele vrijpion op de damevleugel met actieve koning en ongelijke loper. In het diagram speel-

de wit voor mij onverwacht maar niet verkeerd:

31.Pb3

Vanwege de dreiging Pc5 is het enige antwoord:

31...bxa4 32.Pc5+

En nu had ik mij keurig aan mijn plan kunnen houden met 32...Kc6 33.Pxa4 Kb5 34.Pb2 a5 en dan maar zien of het te redden valt. In plaats daarvan kon ik het niet laten te bluffen en antwoordde, aangemoedigd door de tijd-nood, onmiddellijk met

32...Ke7?

De bluf was gebaseerd op een dreigende insluiting van de witte loper. Mijn tegenstander, een man met een polstasje, ging mee in het moment en speelde vlug

33.Lh7-g8

Nu kon ik met

33...a4-a3

een troef in stand houden en remise was een aantal zetten later het resultaat al had wit zeker nog winstkansen. 33.Pxa4 is onmiddellijk winnend. Na 33...Kf7 kan mijn koning niet naar g7 vanwege een paardvork (33.Pxa4 Kf7 34.Pc5 Kg7? 35.Pe6+). Ik kan dan in een onaangename zedwang komen als wit eerst een wachtzet doet, bijvoorbeeld h2-h3. Niet gemakkelijk te zien, ook niet zonder tijd-nood, dus behalve bluf ook een beetje gebrek aan schaakkennis, die koningszet.

Dennis:

Een mooi verhaal! Ik zou er ook 'intrappen', denk ik.

Lodewijk:

Gentlemen schakers, oh captain my captain, mooie verslagen allemaal, complimenten aan Robert Jan. Mijn partij laat zich het best vergelijken met de halve finale Nederland – Italië, EK 2000, toen Oranje bijna een hele wedstrijd lang met een man meer niet van Italië wist te winnen, twee strafschoppen miste en na verlenging in de penaltyserie nog eens drie, waarvan die van Jaap Stam de wereld rondging. De bal verdween hoog het stadion uit en is nooit meer teruggevonden, misschien ergens in de Sloterplas door een lichtelijk verbaasde visser die niet van voetbal houdt.

De angst om te winnen in een overweldigende positie. Wit is aan zet, wat speelt u? Wim vroeg me na de wedstrijd waarom ik in hemelsnaam niet gewoon Pxf7 speelde, ik weet het niet meer. Ik heb de stelling na Pxf7 uitgespeeld tegen Fritz, die na zeven zetten opgaf. De analyse van Fritz toont circa 10 zetten lang een waardering van + 2 tot + 5 voor wit en tovert de ene na de andere combinatie uit de doos. Vreselijk, ik zal wat meer wedstrijdritme moeten opdoen en me weer eens

op de club laten zien. Het spijt me!

Nils:

Hee cap en collega's, leuke mailwisseling! Om mijn nul te verwerken toch even naar mijn moment gekeken waar het mis ging. En het wordt nog erger! Daar waar ik blunder, mis ik 'de winnende zet'. Het diagram dat ik wil delen is de stelling na 20...Lf5.

Langzaam als ik ben, vond ik het tijd worden voor een á-tempo zet:

22.Da6?? En na **22...Pc5** is de dame gevangen, wat een kwal kost. Terwijl de normale zet 22.Pd4 minimaal de c-pion wint + een betere stelling oplevert. Ik heb nog 10 zetjes doorgerommeld met de kwal minder maar er was weinig meer van te bakken...

Stef:

Jongemannen! Heerlijke verslagen allemaal. Mooi om te zien dat de verliezers ook een verslag hebben geschreven, nijd en zelfhaat resulteren in de mooiste verslagen. Ik vond dat ik belabberd speelde, maar gelukkig dacht Shredder er een stuk milder over. In ieder geval kwam ik goed te staan en belandde ik

in een paardeindspel met een pluspion, ik had (heb) geen flauw idee hoe ik dit moest aanpakken en het kostte mij veel tijd. Het voelde als mijn eerste wiskundeles, maar uiteindelijk bleek ik niet zoveel verkeerd te doen (volgens Shredder dus). Mijn tegenstander bood voor de tweede keer remise aan en hij had volgens mij nog 1 minuut 40 sec op de klok. Met nog minder dan 20 sec op mijn klok daagde het mij dat ik nooit meer de partij kon winnen binnen de tijd en met nog 7 sec nam ik het aanbod aan. Maar is het niet zo dat ik er tijd bij zou krijgen als ik zou weigeren, omdat hij minder dan 2 minuten had? Mijn tegenstander dacht van niet en ik was het met hem eens, maar nu twijfel ik. Het is verwarrend omdat mijn tegenstander zichzelf dan enorm zou hebben benadeeld door remise aan te bieden met een pion minder. Overigens vind ik dat we een leuk team hebben. Mochten we bij elkaar blijven worden we vast en zeker een keer kampioen.

Peter vd W:

Hallo collega's, leuke reacties allemaal. Ik wil er graag nog eentje aan toevoegen. Mijn

tegenstander Lex van der Wal opende met een aardig gambietje, waarvan Peter H. ergens hierboven al de beginzetten gaf. Het leverde hem kennelijk niet helemaal op wat hij ervan verwacht had (ik gaf de pion terug in ruil voor ruimtevoordeel e5 en d5) dus hij begon al vrij snel te consolideren en op zet 19 bood hij al remise aan. Ik dacht wel iets beter te staan en bovendien stond er nog erg veel op het bord er waren pas twee stukken en twee pionnen geruild en ik dacht nog een aardig valletje te hebben. Nog even plichtsgetrouw captain Wim geïnformeerd en hij liet het een beetje zuinig kijkend aan mij over. Hij zag waarschijnlijk het tijdnoodspook al voor zich. Maar ik had nog zo'n 45 minuten, dus ik dacht, mwa dat moet wel lukken. Lex trapte niet in het valletje er werd een toren geruild en hij ging vrolijk voort met consolideren, met net voldoende activiteit om te kunnen profiteren van eventuele misgrepen van mijn kant, of totdat ik er genoeg van had en alsnog akkoord zou gaan met remise. Hij stond wat minder en hij had begrijpelijkerwijze geen zin om zelfmoord te plegen. De andere kant van de medaille is, dat het uitbouwen

van een klein voordeel meer tijd kost dan verdedigen en zorgen dat je niks weggeeft. Toen de stelling eindelijk ontbrandde had ik nog maar een paar minuten op de klok. Dus dat heb ik niet meer genoteerd. De laatste zet dat het materieel nog in evenwicht was, kon ik nog wel reconstrueren.

Toen ik dat diagram gemaakt had, zag ik eigenlijk pas hoe goed ik had gestaan en dat de winst van de loper op d2 bijna een logisch gevolg van de stelling was. Ik had net 30...Te2 gespeeld en wit zit in de problemen. Hij speelde **31.Pxg7**, een slecht schijnoffer dat ik kon pareren met **31...Dg6**.

De witte Loper op d2 ging dus verloren , maar op de een of andere manier kreeg Lex zijn Paard op f4 en kon daarna schaakjes met zijn dame geven via de 8ste rij en de h-lijn. Dat moet ik nog reconstrueren en had ik met wat meer tijd wellicht kunnen voorkomen.

Het is wel lastig om goede zetten voor wit te vinden, hij

kan misschien zijn a- of b-pion opspelen, dat geeft in elk geval niet meteen iets weg. En het kost mij weer bedenktijd want mijn stukken staan precies goed. Misschien zou ik dan snel even mijn loper moeten laten pendelen tussen b6 en c5.

■ Kampioen?

Denkt Wim echt dat we nog kampioen kunnen worden? Nah, niet echt. Maar hij zit wel lekker te genieten. En hij is niet de enige, getuige de plannen van Nils, Dennis en Herre om in april gezamenlijk deel te nemen aan een toernooi in Catalonië. En meer van zulks zit in het vat, want ik ben een nieuw reisje voor schaakvrienden naar La Palma aan het voorbereiden. ■

Oplossingen La Pobla de Lillet

■ Diagram 1

Uit ronde 1: Josep Solsona Manonelles (1671) – Dennis Breuker (2061).

21...Txd5!

■ Diagram 2

Uit ronde 5: Ferran Cervello Tost (2141) – Dennis Breuker (2061).

34...Txe5! 35.Txe5 Td1+ 36.Lf1 en nu niet **36...Lh3** **37.Ta1** , maar het winnende **36...Dxc4!** Helaas speelde ik dit niet...

24 ■ Diagram 3

Uit dezelfde partij. In de partij speelde ik **43...Lh3?** waarna **44.Dd3+ Tf5 45.Txf5 exf5 46.c5!** tot remise leidt.

Winnend was **43...Te5! 44.Dd8** en nu niet **44...Lh3?**

45.Th8+ Kg6 46.De8+ Kg5 47.De7+ met remise, maar **44...Dxf1+! 45.Kxf1 Lh3+ 46.Kg1 Te1#.**

■ Diagram 4

Uit ronde 6: Dennis Breuker (2061) – FM Daniël Boix Moreno (2267).

Helaas had ik in tijdnood met de verkeerde pion terug geslagen. **29.cxb4** lijkt nog wel te houden. Maar nu is het uit. **29...c5 30.Pxc5 Dxc5! 31.Dxc5 Lxc5 32.Txd5** en ik val beide lopers aan. Maar helaas: **32...Lb5** en ik gaf op. Na **33.Tf3 Lc4+** blijf ik een toren achter.

■ Diagram 5

Uit ronde 8: Dennis Breuker (2061) – Carles Moya Arau

(2034).

Natuurlijk niet de toren slaan, want **15.Dxa8? Pc6** verliest de dame. Maar wel **15.Lb5!** Na **15...De6 16.Dxa8** (nu wel) **16...Db3 17.Dd5 Dxb2 18.Ta2** was het game over.

■ Diagram 6

Uit ronde 9: IGM Karen Mousziszian (2506) – Dennis Breuker (2061).

Ik waande me veilig, maar mijn dame staat ongelukkig. Na **33.Lf1** blijf ik weinig velden te hebben. En na **33...Le2 34.Pd5!** dreigen twee vorken: **35.Pc7** en **35.Pc3**. Zie voor het vervolg van de partij het toernooiverslag.

Op posterformaat

Ivo Timmermans

Ook in het vierde kwartaal van 2014 werden er aantrekkelijke partijen gepubliceerd op de Caissa-website. Aanvalspartijen maar ook sterke positionele prestaties. Hieronder het overzicht.

René Pijlman - Tony Lith

*Interne competitie,
23 september 2014*

René had zich kennelijk vorgenommen om de modern defence van Tony te kraken. Die kans kreeg hij niet; Tony speelde een echte Pirc. Het verhaal van de partij: wit krijgt ruimtevoordeel en gaat vervolgens op de zwarte koning af. Die wordt vakkundig matgezet. Een frisse aanvalspartij maar zwart had zich wat stevigier mogen verdedigen.

We komen erin na de 21e zet van zwart. René heeft meer ruimte en het is leerzaam hoe hij zijn voordeel uitbuit: via aanval op de h-lijn.

22.Lg3 c6 23.Dh2 Pe3

René geeft aan dat 23...f6 24.exf6 Lxf6 betere kans op overleving geeft, hoewel wit na 25.Pg5 sterke aanval houdt. Na een eventueel ... Lf6xg5, en dan fxg5, heeft wit de mogelijkheid Le5.

24.Pg5 Td8 25.f5

Weekt los en brengt Pd3-f4 in de stelling.

**25...gxf5 26.Dh7+ Kf8
27.Dh5 Lc4**

28.e6

Een fraaie zet, die na Dh5 overigens al mogelijk was. Het is helemaal uit.

28...Lxe6 29.Pf4 Lc4 30. Pd5

Not een mooie.

30...Lxd5 31.Lxd5 Ke8 32. Dxf7+ Kd7 33.Le6#

Een krachtig uitgevoerde aanval maar wit stond natuurlijk in de beginstelling al goed. Tony moet terug naar de kentafel. 1-0

Abe Willemsma - Ymar de Groot

*Laurierboom – Caissa 2,
1 november 2015*

Abe neemt revanche voor de vorige wedstrijd tegen de Laurierboom. Te beginnen met 17.b4 schroeft hij de zwarte pionnen vast en kan ongehinderd zijn gang gaan op de koningsvleugel. Net als de eerste partij speelt het veld f5 een belangrijke rol om maximale druk te zetten. Positioneel een goede partij van wit, zwart laat het gebeuren.

17.b4

Positioneel een uitstekende zet. Wit legt de zwarte pion-

nenstructuur vast en speelt op de slechte loper.

17...Pa6 18.Pd4 Ld7
Beter dan 18... Pxb4 19.Tfb1

19.a3 Pc7 20.f5
Wederom druk via een pion op veld f5.

20...O-O 21.Pb3 Tfe8
22.Tae1 Te7 23.Kd3 g6
24.g4 gxf5 25.gxf5 Kh8
26.Pc5
Met complete dominantie.

26...Lc8 27.Te3 a5 28.Pe2 Pa6
Nogal ongelukkig. Als je een slecht licht stuk hebt, laat het dan niet alleen. Na deze ruil blijft paard tegen slechte loper over en gaat zwart ten onder aan de zwakte van de zwarte velden. Het was sowieso lastig voor de verdediger.

29.Pxa6 Lxa6 30.Kd4 axb4
31.axb4 Tae8 32.Pf4 Lc8
33.Ph5
Dit speelt erg lekker.

33...Tg8 34.Pf6 Tg7 35.Th3
35.Ta1 gevolgd door Ta8 is ook leuk.

35...Ta7 36.Th5 Ta2 37.Tf3
Vooruit, dan maar via de h-lijn.

37...Txc2 38.Tfh3 Tc4+
39.Kd3 Lxf5+
Opgeven kan altijd nog, moet De Groot hebben gedacht.

40.Txf5 Txb4 41.Tfh5 Tb3+
42.Kd4 Txb3 43.Txb3
Zwart geeft op. 'Het is niet leuk meer', aldus Abe. **1-0**

Etienne Goudriaan - Paul van der Sterren

*Toren Arnhem – Caissa 1,
13 december 2014*

De partijen van Paul zijn altijd interessant. Jammer dat hij afwijkt van zijn vertrouwde damegambiet, ik vraag me af of de jeugd van tegenwoordig opgewassen is tegen Pauls strategisch inzicht in die varianten. Na een dynamisch opgezette partij komt de vaart er goed in met een kwaliteits-offer en lange tijd gaat het prima. Totdat Paul op de twintigste zet een finesse over het hoofd ziet en wit de gelegenheid geeft tot een positioneel dameoffer. Dat hoefde niet fataal te zijn, maar de negatieve trend was al ingezet.

1.d4 Pf6 2.c4 e6 3.Pf3 Lb4+
Paul wijkt af van oude gewoonten, vandaag geen orthodox damegambiet.

4.Pbd2 O-O 5.a3 Le7 6.e4 d5 7.e5 Pfd7 8.Ld3 c5 9.h4 f5 10.cxd5 exd5 11.Dc2

11...Pc6

Commentaar Paul op de partij: 'Zelfs jonge, sterke spelers vergeten wel eens dat hun

tegenstander soms een goed idee kan hebben.'

12.Lxf5 Txf5
Offeren op f5, ditmaal door zwart.

13.Dxf5 Pdxex5 14.Db1 cxd4
Zwart heeft mooi spel voor de kwaliteit. Wit heeft problemen met de ontwikkeling en zijn koning staat onveilig.

15.b4 Lf6 16.O-O Lg4
17.b5 Lxf3 18.bxc6 Le2
19.Te1 d3 20.Dxb7

Tot dusverre was de afwikkeling tamelijk geforceerd.

20...Lxh4
20...Tb8 21.c7 Txb7 22. cxd8=D+ Lxd8 had geleid tot groot voordeel.

21.Lb2 Tb8 22.Lxe5
Doordat zwart een tempo heeft verloren, is deze combinatie mogelijk. Maar niet 22.c7 Lxf2+ 23.Kxf2 Df8+

22...Txb7 23.cxb7 Lxf2+
24.Kxf2
24.Kh1 Dh4+ 25.Lh2 Lg3

24...Db6+ 25.Kg3 Dxb7
25...Dg6+ 26.Kh2 Dh5+

27.Kg1 Dxe5 28.Pf1 en wit houdt zijn b7-pion.

26.Tac1 Da6 27.Lf4 Dg6+ 28.Kh2 Dg4 29.g3 h5 30.Tc7 Df5

De betere stelling is verdwenen en de omschakeling blijkt ook lastig voor de grootmeester. Zwart moet hier zo snel mogelijk op remise aansturen. Dat kon worden bereikt door 30... h4 31.Tb1 hxc3+ 32.Lxg3 Lf3

31.Tb1 h4 32.Tbb7 hxc3+ 33.Lxg3 Dg5

Paul vroeg zich juist af of wit ging winnen na 34.Txg7. Edoch, na deze zet snoept wit een belangrijk pionnetje mee.

34.Txa7 Kh8 35.Txg7 Dh6+ 1-0

■ Noud Lentjes - Enrico Vroombout

Toren Arnhem – Caissa 1, 13 december 2014

In dezelfde match speelt Enrico een boeiende Najdorf, een van de moderne varianten in het Le3-complex. Eens te meer blijkt dat deze opening ook voor wit gevaarlijk kunnen zijn. Nadat wit in het vroege middenspel een onnauwkeurigheid begaat (de theoretici moeten dat uitzoeken) neemt Enrico het initiatief. Voor zet 20 staat hij beter tot gewonnen en de rest is voor de galerij. Een speelse partij waarbij wit twintig zetten te lang doorspeelde. Teamwedstrijd...
1.e4 c5 2.Pf3 d6 3.d4 cxd4 4.Pxd4 Pf6 5.Pc3 a6 6.Le3

e6 7.f3 Pbd7 8.Dd2 b5 9.O-O-O Lb7 10.g4 Pb6
Gebruikelijker is 10... h6

11.h4 Tc8 12.h5 Pfd7
Enrico anticipeert op g4-g5. Sinds de partij Movsessian – Kasparov azen de zwartspelers op het kwaliteitsoffer ...Txc3. Hier krijgt zwart de kans niet.

13.g5

13...b4

Neemt het initiatief. Een tempo meer of minder maakt in zo'n siciliaan alle verschil.

14.Pb1 d5

Zwart staat al beter.

15.Ld3 Pc5

15... Pe5, gevolgd door ...Pbc4 is ook ijzersterk.

16.Pb3 Pxd3+ 17.Dxd3 Pc4 18.exd5 Dxd5

Heerlijk als je op deze afwijking in kunt gaan. Na dameruïl is de agressie meteen uit de stelling en staan de witte pionnen er hulpeloos bij.

19.Pd4

Voorkomt dameruïl maar vanaf nu, om in Enrico's woorden te spreken, 'krijgt

wit een les in penningen'. Beter is volgens de computer 19.Lf4 Le7 20.Dxd5 Lxd5 21.P1d2 O-O

19...Pxe3 20.Dxe3 Lc5 21.Df4 O-O 22.The1 Le7 23.Pd2 Lxg5 24.Dg4 Tc4

De uitslag van deze partij staat vast, de rest is techniek. Wit spartelt wat tegen maar veel is het niet.

25.Te4 Lxd2+ 26.Txd2 f5 27.Pxf5 Dxd2+ 28.Kxd2 exf5 29.Dh3 Lxe4 30.fxe4 Txe4 31.Db3+ Kh8 32.Dd5 Tee8 33.Df3 h6 34.c4 bxc3+ 35.bxc3 f4 36.c4 Te3 37.Df2 Te5 38.c5 f3 39.Kd3 Te2 40.Df1 Te6 41.Df2 Tf5 42.a4 Tc6 43.Kd4 Txc5 0-1

■ Johan Haspels - Boudewijn Thewissen

Almere 4 – Caissa 8, 15 december 2015

Boudewijn levert een strategische prestatie van formaat. De witspeler stelt zich passief op en laat f7-f5-f4 toe. Met alle stukken op het bord heeft wit vervolgens erg weinig ruimte

om te manoeuvreren. Bij het naspelen van deze partij moest ik denken aan Johner-Nimzowitch (Dresden 1926), een beroemde wurgp partij. Ook hier heeft zwart de witte stelling volledig in de greep. De stelling na 26...Taf8 is om door een ringetje te halen: vergelijk alle zwarte stukken met dezelfde witte stukken en zie het verschil in activiteit!

1.e4 d6 2.d4 Pc6 3.c3

Wit stelt zich bescheiden op en dat geeft Boudewijn de gelegenheid om snel het heft in handen te nemen.

3...e5 4.d5 Pce7 5.Ld3 f5 6.c4 Pf6 7.Pc3 f4

Op de Caissa-website heeft dit artikel de ondertitel 'Opmars van zwarte pionnen levert aanvalskansen op.' Dat moge duidelijk zijn.

8.Ld2 g5 9.Dc2 c5

10.f3 h5 11.O-O-O Pg6 12.g3 Lh6 13.Kb1 Ke7

De koning staat hier best veilig. Nu kunnen de zware stukken hun gang gaan.

14.h4

Vanaf hier krijgt wit zuurstofgebrek.

14...g4 15.Le1 Bd7 16.Df2 a6 17.Ka1 Dc7 18.Tb1 Thb8

Uitstekende strategie. De witte stukken zijn gebonden aan de koningsvleugel waar elke pionnenruil in het voordeel van zwart is.

19.Pge2 b5 20.gxf4

Bezwijkt aan de druk. Nu krijgt zwart veld e5 cadeau.

20...exf4 21.Pc1 b4 22.Pd1 Pe5 23.fxf4 hxf4

En veld h5...

24.Dd2 Tg8

Het is duidelijk dat er nu meer is te halen op de koningsvleugel. Boudewijn dirigeert zijn troepen terug.

25.Pe2 Ph5 26.Tf1 Taf8

René Pijlman geeft treffend commentaar: 'Prachtig! De stelling na 26...Taf8 zou ik op posterformaat laten afdrukken, inlijsten en boven mijn bed hangen.'

27.b3

Versnelt het einde.

27...Tf6 28.Dc2 g3 29.Pg1 f3 30.Pxf3 Txf3 31.Txf3 Pxf3 32.Le2 Pd4 33.Dd3 Pf4

De cavalerie beslist. 0-1

De jurykeuze

De eerste twee voorgestelde partijen waren mooi maar de verdediging was niet sterk. Wit won bijna vanzelf.

Datzelfde geldt voor de partij van Enrico. Sterk spel maar na de witte openingsbehandeling (inlassen van a2-a3 was bijvoorbeeld beter) ging alles redelijk soepel. De partij van Paul is leerzaam maar om de beker toe te kennen aan een verliespartij, dat gaat te ver.

Voor mij was één partij de fraaiste: die van Boudewijn Thewissen. De opbouw, het *niet* ruilen van stukken, het ruimtevoordeel, de machteloosheid van wit... een overwinning waar nauwelijks tactiek aan te pas komt. De kwartaalprijs gaat dus naar Boudewijn. Bravo! ■

Winnaar Boudewijn Thewissen

Jeroen Hoogenboom

Dus!

*Als door een onzichtbare hand
wordt hij teruggetrokken en
begint achteruit te lopen, terug
naar de winkel.*

wege één korte scène.

De schaakverslaafde loopt langs een schaakwinkel, hij draagt een schaaksjaal, schaakkousen en heeft een schaakpet op, op de winkelruit hangt een bordje dat zegt: 'Halt, schaakspeler!' Onze held ziet dat, vermant zich, en loopt door. Hij komt niet verder dan de volgende straathoek. Als door een onzichtbare hand wordt hij teruggetrokken en begint achteruit te lopen, terug naar de winkel. Hij klemt zich wanhopig vast aan regenpijp en boomstam, maar de roep, nee, de schreeuw om zijn schaakroes, is veel sterker dan hij, en nog steeds achteruitlopend gaat hij de winkel binnen. Het is bepaald geen toeval dat je hetzelfde tafereel vaak ook bij alcoholisten ziet gebeuren, die met geen mogelijkheid een slijterij voorbij komen.

De film is daarom voor de liefhebbers al interessant, vanwege de figuranten die er in voorkomen: Grünfeld, Marshall, Réti, Spielmann, Torre, Yates en vooral: Capablanca, die op dat moment wereldkampioen was. Nu heeft onze held een aantrekkelijke verloofde, die het leven met een verslaafde gek genoeg maar helemaal niks vindt. Zij wil de relatie daarom verbreken. Wanneer zij echter toevallig Capablanca ontmoet – vergelijkbaar met je verloofde die Johnny Walker tegen het lijf loopt – slaat zij als een blad aan de boom om en vervolgens leeft ons Russisch paartje vreedzaam en gelukkig verder. Hij denkt: gedeelde smart is halve smart en op één been kun je niet lopen. En voor schaakpartijtjes geldt: eentje kan geen kwaad.

Wie Kuifje zegt, zegt kapitein Haddock. De lezer van deze column herinnert zich hoe de kapitein voor de radio eens een lezing hield, over de gevaren die de zeeman bedreigen. Dat waren niet de stormen, noch de woeste baren, het was de alcohol! Na deze woorden dronk hij een glas water en werd meteen zó misselijk dat hij flauw-

viel. Deze mensen bestaan. Maar zal de lezer zeggen: schaakverslaafden bestaan niet, althans niet in de mate die de film laat zien. O nee? Kijkt u dan eens goed naar een van de oudste Caissaleden, althans oud naar anciënniteit, Willem Grünbauer, vastgelegd tijdens het laatste Hoog-oventoernooi, 2015. (Overigens: het moet elke columnist verboden worden om te zeggen: 'Tata Steel Chess went nooit.' Want dat weten we nu wel.)

Het is op de foto niet goed te zien, maar hij draagt een schaakcolbertje. God mag weten waar hij dat vandaan heeft, maar hij heeft het. Er is een hele reeks schaakstukken op te zien. Wat we nu missen, dat zijn schaakklompen, maar dat komt nog wel. En een schaakhorloge, met twee wijzerplaten. Ik weet niet wat ome Willem buiten op zijn kop draagt, maar ik denk dat ik dat ook niet wil weten.

Rest mij nog te zeggen: sinds enige tijd ben ik weer te vinden in ons clubhuis, van half zeven tot acht uur, jeugdtrainer, daar was behoefte aan.

Ik herinner me hoe Micha Leuw tijdens een Algemene Ledenvergadering, die zijn laatste zou zijn, in het Oranjehuis, erop aandrong dat Caissa opnieuw een jeugdafdeling zou oprichten. Hijzelf zou zich daarvoor inzetten. En kijk nu eens, hoever we gekomen zijn! Vandaar dat ik het tijd vond om er aan mee te werken.

Afgelopen dinsdagavond, ik sta beneden, in de kleine hal onderaan de trap, te kijken naar Wim Suyderhoud, die druk in gesprek is met iemand. Ik wil hem iets vragen. Rustig wacht ik totdat de hoofdredacteur is uitgesproken. Iemand loopt langs, het is Frans Roes. Terwijl hij passeert, tikt hij even tegen mijn schouder, bij wijze van groet. Eerst gaat hij verder, aan mij voorbij, maar keert op zijn schreden terug. En dan, zijn hoofd dicht bij het mijne. 'Ik hoorde dat je nu zwaar religieus bent,' zegt hij, op gedempte toon, als was hij een samenzweerder. Zwáár religieus nog wel, kennelijk is gewoon religieus hem niet gek genoeg. 'Je moet niet alles geloven wat je hoort, Frans,' zeg ik. 'Hooguit wat geschreven staat.' ■

Nogmaals het drijvende vierkant

Dennis Breuker

In CaissaNieuws 429, pagina 30 en 31, heb ik een stukje geschreven over een toen voor mij nieuw concept: het drijvende vierkant. Nog even kort ter herinnering: een drijvend vierkant ontstaat wanneer twee vrijpionnen op dezelfde rij staan. Deze vormen de hoekpunten van een (drijvend) vierkant.

Regel van het drijvende vierkant: Als het drijvende vierkant tot de achterste rij reikt dan kunnen de pionnen zonder hulp promoveren. Zo niet, dan hebben de vrijpionnen hulp nodig om te promoveren.

Zie ter illustratie diagram 1.

Diagram 1

De zwarte vrijpionnen op a4 en d4 vormen de hoekpunten

van een (drijvend) vierkant. Het drijvende vierkant reikt tot de achterste rij en dus kunnen de pionnen zonder hulp van de koning promoveren, ongeacht wie aan zet is. Dit onderwerp kwam weer in mijn herinnering terug na de eerste ronde van het Tata Steel schaaktoernooi in Wijk aan Zee dit jaar. Er was iets vreemds gebeurd bij de partij Ivanchuk

Diagram 2

–Jobava. Jobava stond de hele partij beter en ging steeds remise uit de weg in de hoop zijn plusje te gelde te maken. Op zet 43 gebeurde iets zeer opmerkelijks. Jobava had net 42...Tc4-a4 gespeeld.

Ivanchuk speelde hier 43.Txa4 en Jobava gaf op! Yasser Seirawan, die de partij live becommentarieerde, begreep er niets van ('I was getting completely confused by your ending [...] I didn't know what was going on'). En nog wel meer grootmeesters zagen niet waarom zwart hier zou moeten opgeven. Na afloop kwam Ivanchuk zelf uitleg geven, op zijn eigen karakteristieke wijze. Met een flair alsof alles heel triviaal was gaf hij a tempo de volgende zetten aan: **43...bxa4**

44.Kc4 Kc6 45.Kd3 gxf5
46.hxg5 Kd5 46.e6 fxe6
47.f6 Kd6 48.c4 Hierna
wapperde hij met beide han-
den om aan te geven dat de
c- en f-pion samen doorlopen.
48...e5 49.c5+ Ke6 50.c6 e4+
51.Kc2 En weer wapperde hij
met zijn handen.

Dit beeld van die handen raak
ik nooit meer kwijt. Het is

Diagram 3

mijns inziens de beste manier
om aan te geven hoe het drij-
vende vierkant werkt.

Een prachtige stelling, met
maar liefst twee drijvende
vierkanten. Beide vierkanten
rijken tot de achtste rij, dus

beide partijen kunnen hun
pionnen zonder hulp van de
koning laten promoveren.
Alleen, wits vierkant is dich-
terbij promotie, en dus wint
wit (ook al is zwart aan zet).
Ga maar na.

Ivanchuk eindigde met de
tekst 'It's not so difficult for a
good Grandmaster', Yasser in
verlegenheid achterlatend.

Dit moet je echt gezien heb-
ben. Voor degenen die het
hebben gemist, zie <http://tinyurl.com/drijvendvierkant>.
Vanaf 8m45s gaat het over de
stelling van diagram 2. ■

EEN FOTO VAN EEN MOOIE DAG

TERZIJDE

De Marschall Chess Club

Wim Suyderhoud

Een paar jaar geleden was ik midden op de dag op bezoek bij the Mechanics' Chess Club in San Francisco, gevestigd in een chic gebouw om de hoek bij Union Square. Het was er gezellig. Mensen liepen in en uit, de muren waren volgehangen met foto's van beroemde spelers en kopieën van publicaties en de tafels waren echte schaaktafels met

souterrain om aan te kunnen bellen. Binnen was het driekoppige bestuur in vergadering bijeen maar men vond het geen probleem als ik even rondliep en wat foto's nam. Ik vond een tafel waaraan José Raúl Capablanca gespeeld zou hebben en een buste van de oprichter, en er hingen een paar portretten aan de muur. Dit was de ruimte waarin Aljechin ooit

Manhattan Club eenvoudig de huur niet meer had kunnen betalen. Huren in New York is schrikbarend duur. Dit gebouw was bezit van de vereniging, vandaar. Als ik de echte clubsfeer wilde proeven, mocht ik mij diezelfde avond komen meten met de leden in een rapidtoernooi. Ai. Die avond had ik kaartjes voor een concert in de beroemde *Blue Note Club*. Een

De Marshall Chess Club, een brownstone townhouse

Capablanca's tafel

een vast bord, waaraan hier en daar (een beetje) werd gespeeld. Ik speelde er een partijtje tegen een man met een Chinees uiterlijk. Ik schets het maar een beetje met woorden want het sd-kaartje waarop de foto's stonden, heb ik jammerlijk verloren. Afgelopen herfst was ik in New York en daar wilde ik ook mijn locale schaakclub meepikken. Enig voorwerk leerde dat de beroemde Manhattan Chess Club niet meer bestond. De Marshall Chess Club nog wel. Op de dag dat we door Greenwich Village gingen wandelen, zou ik ze daar een bezoekje gaan brengen. Toen ik voor de deur stond, bleek het pand de vorm te hebben van een zg. brownstone townhouse. Ik moest afdalen naar het

Frank Marshall

vluggerde en waar de dertienjarige Bobby Fischer de *Game of the Century* speelde tegen Donald Byrne. Op mijn weg naar buiten werd mij verteld dat de

Washington Square Park

paar straten verderop besloot ik even een parkje in te lopen. Washington Square Park. Er werd geschaakt aan vaste schaaktafels. Hier ben ik neergestreken om toch even geschaakt te hebben in NYC. ■

De nadagen van de

Tony Lith

Het pad van een scheidsrechter gaat niet altijd over rozen. Hij wordt geacht erop toe te zien dat tijdens een wedstrijd bepaalde regels worden nageleefd. Hij moet de orde handhaven. Je zou zeggen dat daar weinig verschil van mening over kan bestaan. Toch kan dat op problemen stuiten in een omgeving waarin orde geassocieerd wordt met de beperking van vrijheden. Als je dus te maken krijgt met 'vrije jongens' in het maatschappelijk verkeer. 'Oi, scheids!'

Zoiets was het geval in de ontmoeting tussen Caïssa 6 en het tweede team van Laurierboom Gambiet. In de laatste minuten van de strijd kwam het tot een climax. De stand was 4-3 voor Caïssa. Met nog 1 minuut en 36 seconden op zijn klok, deed Theodoor Keizer (*what's in a name?*) een beroep op de inmiddels berucht geworden G4-regel van het SGA-reglement. U weet wel: een remiseaanbod of doorgaan in een ander speeltempo. Omdat tegenstander Piet Ruhe niets had aan een remise werd er dus doorgespeeld. Ruhe kreeg er twee minuten bij en beide spelers kregen vijf seconden increment per zet. Dat viel niet in goede aarde bij de teamleider van De Laurierboom. Laten we hem Van Es noemen. Hij posteerde zich voor de scheids en zei: 'Dat gaan we dus zo niet doen'. De woorden werden met zoveel kracht uitgesproken dat iets van zijn mondvocht in het gezicht van de arbiter woei. Vooral dat 'dus' klonk raadselachtig. 'Ik kan bewijzen dat dit is toegestaan. Het staat in het regullement!' was het antwoord. 'Ik ben het nooit met die regel eens geweest!', kwam als verweer. Tja, daar sta je dan. Na een herhaling van wat verbale zetten trok Van Es zich toch maar mokkend terug. De nutteloosheid van zijn interventie leek hem wel duidelijk. Maar toen Theodoor nog 40

seconden op zijn klok had mengde de achtste bordspeler (Jacobse?) zich toch ook nog in de woordenstrijd. 'Kunnen we dit niet ter discussie stellen?' Het klonk zo redelijk, maar was dat wel zo met de vlag op vallen bij één van de schakers?

'Kunnen we dit niet ter discussie stellen?'

Even een discussietje organiseren? Wat denkt zo iemand? Terwijl de seconden wegtikten werd Ruhe genadeloos gestraft voor een onverantwoorde winstpoging zodat Theodoor onaangeklaagd matchwinnaar werd. De scheids mocht en passant nog een verwensing incasseren voordat de uitslag in de analen verwerkt kon worden.

Nu was dit een extreem geval van regelfobie. Maar ook op andere momenten (per definitie in de tijdnoodfase), is in de SGA-competitie duidelijk geworden dat aan de G4-regel meer nadelen dan voordelen kleven. Naar het schijnt is de hele gang van zaken veroorzaakt door goede

G4-regel

bedoelingen. De taak van de wedstrijdleader zou met deze regel verlicht worden. Dat zie je wel vaker in de praktijk. Goede bedoelingen leveren zelden het gewenst resultaat.

Eén en ander is niet onopgemerkt gebleven bij de bevoegde autoriteiten. Inderdaad zal de G4-regel ter discussie worden gesteld, maar op een meer geschikt moment. Het bestuur van de SGA zal bij het komend voorjaarsoverleg met een voorstel komen waarin naar alle waarschijnlijk-

heid de G4-regel in de prullenbak van de schaak-geschiedenis wordt gedeponneerd. In het komende seizoen zal dan gespeeld worden met een tempo waarbij vanaf zet 1 een increment zal gelden. Leve Fischer! Details zullen nog bekend gemaakt worden. Voordat het zover is zal de scheids in zijn tijdnood tandenknarsend moeten zoeken naar het juiste knopje om op het juiste moment de klok in de juiste stand te krijgen. Godverdegodver. ■

Combinaties

De combinaties in dit nummer hebben bepaalde thema's gemeen: paardvorken, dame- en torenoffers.

1. Wit aan zet wint

Aljechin-Colle, 1925

1.Dxd7 Txd7 2.Te8+ Kh7 3.Tcc8 Td8 4.Texd8

Een afgeleide van het concept 'Mat op de achterste rij'. Ook als de koning een vluchtveld heeft, kunnen twee torens mat geven, maar dan mag die koning geen tweede vluchtveld zijn gegund.

2. Wit aan zet wint

Unzicker-Sanchez, 1952

1.Tc8 Dxc8 (wat anders?).

De dame loopt in de val van een paardvork dankzij een geopende toren. **2.Pe7+ Txe7 3.Dxc8** Na deze ruil van toren en paard tegen dame is de winst voor wit eenvoudig.

3. Wit aan zet wint

Gallagher-Curran, 1993

1.Txf7+ Txf7 2.Dxh6+ Kg8

Deze zet lijkt roet in de combinatie te gooien. **2...Kxh6** faalt op **3.Pxf7+** waarna zwart twee pionnen achter blijft. **3.Dh8+** De dame biedt zich opnieuw verleidelijk aan, maar nu dwingend. **3...Kxh8 4.Pxf7+** Zwart blijft twee pionnen achter.

4. Wit aan zet wint

Krogius-Martiushov, 1949

1.Dc6 lijkt een absurde zet,

maar valt wel de toren aan.

De dame mag niet genomen worden wegens de ons bekende paardvork **Pxe7+** met loperwinst. Daarom lijkt **1...Tc8** een acceptabele oplossing, maar nu 'pent' zwart zijn eigen toren en dat komt hem duur te staan: **2.Pxe7+ Dxe7 3.Dxc8+**

5. Wit aan zet wint

Gligoric-Kavalek, 1972

Wie zou hier niet met **1.Dc3?!+** voortzetten of met **1.Te8+?! Toch** bieden **1...f6** en **1...Kg7** dan uitkomst. De correcte voortzetting is **1.Ph6** Het paard mag niet genomen worden met **1...Dxh6** wegens **2.Te8+** en mat op de volgende zet. Op **1...Tg5** volgt **2.Dxg5 Dxg5 3.Pxf7+** en op **1...Tf6** volgt **2.Te8+ Kg7 3.Tg8+ Kxh6 4.Dh4+ Dh5 5.Dxf6+ Dg6 6.Dh4+ Dh5 7.Df4+ Dg5 8.Dxg5** mat. Tenslotte volgt op **1...Dxg3 2.Te8+ Kg7 3.Pxf5+**.

6. Wit aan zet wint

Petrosjan-Simagin, 1956

Petrosjan was uiteraard bekend vanwege zijn positionele partijen. Zijn laatste klap in die partijen was echter vaak van tactische aard.

Met **1.Pxf7?? Dd1+ 2.Lg1 Dh5+ 3.Dh2 Df3+** heeft zwart zijn halve binnen.

De weg naar winst gaat via **1.Da8+ Kg7 1...Ke7** verliest o.a. op **2.Dxa7 2.Lxe5+ Dxe5 3.Dh8+ Kxh8 (...Kg6 4.Dxe5) 4.Pxf7+**

Studies

Studie 1

L. Kubbel 1916

1.f7 Tf8 2.e6 b6 3.Kb7 Kc5 4.e7 4.Kc7? Kd5 5.Kd7 Ke5 6.Ke7 Ta8 -+ 4...Txf7 5.Ka6 Txe7 pat

Studie 2

Schouten 1926

1.h7 Kg7 2.Pf7 Kxh7 3.Pg5+ fxg5+ 4.Kh3 g1D pat Of **4...g1L 5.Kg4 Kg6 6.h4**

Studie 3

I.M. Kricheli 1986

1.Td3 Da7+ 2.Ld4 Dd7 3.Lg7+ Dxg7 4.Th3#

Studie 4

Grzeban 1959

1.Lf1+ Db5 1...Kb7 2.Pa5+ 2.Ld3! Na 2.Lxb5+? Kxb5 verdwijnt de laatste pion. **2...Dxd3 3.Pb4+ Kb5 4.Pxd3 1-0**